

נאום אלן שניידר על הענקת האות לנפתלי ברוניצקי

מר יהודה – לוסיאן – ברוניצקי ומשפחת ברוניצקי המורחבת; יושבת ראש ארגון דרוהוביץ, בוריסלב והסביבה דיאלה צבור, חברת ועד רונית אלפרין וחברי הארגון; מר חיים רוט, היוזם ויו"ר הועדה להוקרת גבורתם של המצילים היהודיים בשואה וחברי הועדה; חברי המרכז העולמי של בני ברית; קהל נכבד

כמזכיר הועדה להענקת "אות המציל היהודי", התעמקתי במשך השנים האחרונות בסיפוריהם של 160 הגיבורים והגיבורות שהועדה החליטה להעניק להם את אות המציל היהודי. אנו יודעים שיהודים אלה הם רק הקצה של מאות רבות של יהודים שפעלו, תוך הסתכנות אישית, בתקופת השואה בגרמניה ובכול הארצות הכבושות, כדי להציל את בני עמם מגירוש והשמדה. לרוב, היו אלה אנשים צעירים, בעלי תושיה ותעוזה, אשר עמדה להם ההזדמנות והאישיות להושיט יד ועזרה לאחיהם שהיו בסכנת הכחדה מידי הנאצים ועוזריהם.

מתוך התעמקות בסיפורים מופלאים אלה למדתי שכמעט ואין סיפור אחד דומה למשנהו. לכול מקרה היו דמויות מיוחדות של מצילים, תנאים מיוחדים שהלכו והתשנו עם הכבדת משטר הכיבוש, ובני עוולה מסוגים שונים. למרות זאת נמצא, די להפתעתנו, שבכול רגע נתון במהלך שנות התופת, היו יהודים שחרפו נפשם כדי להציל יהודים אחרים. זה קרה בעיר וולוס ביוון, זה קרה במחנה קיץ של ילדי הפיונירים בליטה. זה קרה בפריז הכבושה. זה קרה בהקפים עצומים בבודפשט תחת שלטון צלב החץ וזה קרה בתוך מחנות ההשמדה ובגטאות וביערות. מדובר כאן באנשים שקיבלו החלטה מושכלת שלא להילחם בנשק אלה באמצעות מאמצי הצלה. באיחור של כ-70 שנה הספקנו לעשות מידה קטנה של צדק עבור מיעוט של המצילים עוד בחייהם – גם כאלה שהגיעו לגיל המופלג של 106 (לא יאומן)! ואני מבקש לספר כאן לראשונה שלאחר עבודת חקר שארכה חודשים נוצר אתמול קשר עם בתו של יהודי בוכרי - ד"ר אסף אטשילד ז"ל – שהצליח להציל את קהילת יוצאי בוכרה בפריז הכבושה תוך הסתכנות אישית.

לצערינו, הציבור היהודי בארץ ובתפוצות לרוב אינו מודע, וכלל לא נחשף, לסיפורי הגבורה האלה – סיפורים שמזימים את הנרטיב השגור שיהודים הלכו להשמדה כצאן לטבח ושבשואה הסולידריות היהודית המפורסמת נעלמה.

אנו זקוקים לדוגמאות כאלה גם כיום של גאות באנטישמיות בעולם – ואמנם היגיתי לפה הישר מדיון מדאיג מאוד שהתקיים בכנסת על האנטישמיות המתעצם דווקא בארצות הברית.

ובאותה נשימה ניזכר באלפי יהודי דרוהוביץ', בוריסלב והסביבה שנרצחו באכזריות ביער וברחובות העיר – קרובי משפחה של הציבור שנאסף פה הערב ואשר דואג לשמר את זכרם. איתם נעלם לעולמי-עד קיהילה יהודית מפוארת, מגוונת ותוססת שהתקיימה מאות שנים ונעלמו איתה גם דמויות יהודיות למופת. אנחנו מברכים אתכם על שימור זכרם של כול אלה.

ברוב רובן של המקרים שמענו מהמצילים היהודיים דברים דומים לאלה שנפתלי בקנרוט-ברוניצקי היה נוהג להשמיע – שלא עוזבת אותם הזיכרון על אלה שקצרה ידם מלהציל. כאלה דברים שמענו ממצילים שהעבירו ילדים את הרי האלפים מצרפת לשוויץ וממטפלות יהודיות שסכנו את חייהם כדי להעביר ילדים יהודיים לידי המחותרת ההולנדית. מה שרודף אותם זה לא המאות שהצילו והדורות הבאים שחבים להם את חייהם אלה את הילדים המתים שבחסותם יכלו להציל את המעטים.

ובכול זאת, בקרב המצילים השונים, נפתלי בקנרוט-ברוניצקי הוא דמות מיוחדת. יש משהו מיוחד וחידתי בכך שהחליט לשנות את שמו לשם היער בו נרצחו אלפי יהודים מדרוהוביץ ובכך הבטיח שלא הוא ולא ילדיו ונכדיו יתנו לזכרם להישכח. לא אספר לקהל הזה, שכבר נחשף לפעילות ההצלה של האיש הזה ושראינו מקצתו בסרט. אסתפק בקריאה מתוך נימויק הועדה להענקת אות המציל היהודי: נפתלי בקנרוט-ברוניצקי הוא דמות ומופת לסולידריות יהודית בתקופת השואה, שבאה לידי ביטוי במגוון מפתיע של יוזמות שהתקיימו לאורך זמן ושמטרתן הצלת יהודים

מגירוש והשמדה. התושייה, המסירות, החוכמה והגבורה שהפגין בקנרוט-ברוניצקי מול הגסטפו מהרגע שנכח לדעת כי ביכולתו להציל חיי יהודים, הן מסכת מאלפת של הסתכנות ובדיקת גבולות האפשר באופן יום יומי. אישיותו המיוחדת, ברת הסמכות והאמינות, חיבבה אותו על אויבים וידידים כאחד. אנחנו מתרגשים להעניק את האות לבנו יחידו יהודה שהיה 'לד בדרוהוביץ בתקופת המלחמה והיה מודע לחלק מהפעילויות של אביו.

פעולות אלה הבטיחו את הישרדותם של מאות יהודים שרבים מהם צלחו את השואה. על כל אלה, החליטה הועדה להעניק לנפתלי בקנרוט-ברוניצקי את אות המציל היהודי.

אבקש לסיים עם דברים שכתב לנו לקראת הטקס ד"ר מרדכי פלדיאל, מי ששימש במשך 17 שנה כמנהל מחלקת חסידי אומות עולם ביד ושם:

"לראשונה שמעתי על נפתלי בקנרוט כאשר בשבת אחד, ליויתי לבית הכנסת אשה מבוגרת שהתגוררה באותו בניין רב קומות שבו גם אני גרתי. אירנה פריש, לבית בינשטוק נולדה בדרוהוביץ, ובזמן הכיבוש הגרמני היתה מוסתרת ע"י אשה פולניה שהוכרה כחסידת אומות העולם, תיק שטיפלתי כאשר הייתי מנהל מחלקת חסידי אומות העולם ביד ושם. כאשר סיפרתי לה שאני בשלב של כתיבת ספר על מצילים יהודים, היא גוללה בפניי את סיפורו של נפתלי בקנרוט, שלדבריה הציל הרבה יהודים בדרוהוביץ, ועשה זאת בצורות מתוחכמות ביותר. לומר האמת, במשך כל שנות עבודתי ביד ושם, וגם לאחר מכן, אף פעם לא שמעתי על שם זה. לכן החלטתי לחקור את הסיפור לעומק, וגם קראתי את ספרו של העיתונאי הישראלי, הנודע מיכאל קרפין, בשם *Tightrope – Six Centuries of a Jewish Dynasty*, שבו הוא מגולל פרשת חייו של נפתלי בקנרוט ומעשי ההצלה הנועזים שלו של יהודים רבים בעת הכיבוש הגרמני בדרוהוביץ — חלקם בשילוב עם קצין הוורמכט,

Eberhard Helmrich, שגם הוא הציל יהודים רבים באותה עיר, והוכר כחסיד אומות העולם לפני שנים רבות. גם קיבלתי, באמצעות דני ריינר, מאירגון קרן וולנברג, קלטת מבנו של נפתלי בקנרוט, לוסיאן ברוניצקי, כיום בעל פירמה בינלאומית ידועה, עם פרטים רבים על אביו. לאור כל החומר שאספתי, החלטתי לצרף את סיפורו של בקנרוט לסיפורים של יהודים אחרים ששמו נפשם בכפם להציל הרבה מבני עמם, ואכן הסיפור מופיע בספר שלי בשם Saving One's Own, שזה עתה יצא לאור.

אני רוצה בהזדמנות זו להודות למר אלן שניידר, מאירגון "בני ברית" ולאירגון יוצאי דרוהוביץ בארץ על עריכת טקס לכבוד אישיות מופלאה זו, מעשה שהיה מחובתנו לעשות לפני זמן רב כאשר נפתלי בקנרוט עדיין היה בחיים, אבל גם לאחר שנים רבות, אף פעם לא מאוחר.

תעמדו שניכם על הברכה! וברכות למר לוסיאן ברוניצקי על קבלת אות של מציל יהודי על-שם אביו המנוח."